

ŘECKO VE STAROVĚKU (3. tis. - 4. stol. př. n. l.)

4. Antické helénské Řecko (4. stol. př. n. l.)

Dá se říci, že starověcí Řekové definitivně dopltili na svou rozhádanost. Sparta porazila Athény a tu pak městský stát s názvem Théby. Jenže ani to netrvalo dlouho, protože na severu se rozprostíral mnohem silnější stát (právě díky své jednotě) a tím byla již zmíněná Makedonie. Řekové si dříve vůbec nepřipouštěli, že by nějaké takové nebezpečí snad mohlo hrozit. Jen jakýsi řečník Démosthenes (o kterém bude řeč i v literatuře) na něj upozorňoval a psal proti němu ostré politické pasáže (filipiky se jim říkalo).

Co se nepodařilo Peršanům, Makedoňanům už ano, protože Řecko bylo úplně vysíleno. A tak se rozlučme s dlouhou dobou řeckých triumfů, které ovládaly svět, a zmiňme jednu bitvu, která za tou zmíněnou zlatou dobou udělala definitivní tečku. Jednalo se o zápas u Chaironeie na území tzv. Boiótie (r. 338 př. n. l.), kde byli Řekové poraženi od známého makedonského krále Filipa.

Dostali se tedy pod jeho nadvládu na dost dlouhou dobu (v podstatě do té doby, dokud Makedoňany nevystřídají Římané). A to je právě ono období helénské (čili helénistické).

Ale pozor, nejednalo se zase o nic až tak drastického. Filip Řekům ponechal vcelku dost svobody a mnozí občané jednotlivých polis si ho docela oblíbili. Měl s nimi totiž jeden veliký plán- až potáhne proti Persii (a to už bude brzy), vezme řecké vojáky s sebou, aby pokořili dobu, kdy se nechali od Persie sami napadnout a později i vypálit Athény. Vždyť si na to snad ještě vzpomínáte!

A jen dva roky po slavné (tedy pro Řeky dost neslavné) bitvě v Boiótii opravdu zahájila vojska tohoto velkého Filipa tažení proti Peršanům. Jenže problém je v tom, že ještě toho samého roku ho odpravil v divadle keltskou dýkou jeden z jeho přátel. A proč vlastně? No to necháme spíš až na to ústní podání. Pro nás je teď spíš důležitá jiná věc. Ve chvíli, kdy umírá otec, nastupuje jeho syn. A tím byl muž ještě o něco známější, totiž Alexandr (neboli Alexandros Veliký).

Alexandrovi sice po smrti táty nebylo ani dvacet let, ale zase na druhou stranu měl už řadu různých zkušeností. Tak např. v osmnácti pomohl otci válčit proti Řekům u Chaironeie, v šestnácti dokonce vládl po dobu otcovy nepřítomnosti a ve třinácti letech se mu podařilo i zkrotit koně, kterého nikdo zklidnit nedokázal. Dal mu tenkrát jméno Bucifal (podobnost s drakem v pohádce čistě náhodná). Mimochodem odhalil, že právě tento kůň se bojí nejvíce svého vlastního stínu, a tak přece nebude žádný problém usednout na něj, když stojí čelem ke slunci☺. Jelikož to skutečně zafungovalo, stala se z nich prostě nerozlučná dvojka.

Bucifálek ho doprovázel ve všech jeho bitvách. A těch bitev nebylo zrovna málo! Cíl Alexandra totiž nebyl malý. Chtěl se stát světovládcem a nezatajujeme, že se mu to skutečně málem povedlo. Dva roky studoval, cvičil se v boji a vládnul a pak se rozhodl, že bude pokračovat v tom, co se nepovedlo jeho otci. Udělal si pořádek na svých územích, kde se začali opět pozvolna různí nespokojenci bouřit.

Ani náš známý Démosthenes ještě neutichl a snažil se povzbudit Řeky k tomu, aby se nebáli srazit nadvládu „mladého a nezkušeného kluka“. Jakmile se hlučící dav utišil, sebral Alexandr několik desítek tisíc vojáků včetně Řeků (asi 40 tis.) a alou do Persie. Tu obléhal osm měsíců a nakonec po nelehkých bitvách, při kterých byl sám perským vládcem zraněn do stehna, zvítězil. Přes Sýrii pak makedonská armáda vstoupila do Egypta, kde se v podstatě velice brzy tamější obyvatelé přidali na jeho stranu. Právě v Egyptě nechal vybudovat v ústí Nilu nové město, které nese jeho jméno, totiž Alexandrie (pozdější významné středisko vzdělanosti).

Alexandr se přes mnohá vítězství (ale také zranění a oslabování své armády) dostal až k údolí řeky Gangy, o které jsem už cosi psal, jen zavzpomínejte. Jeho armáda sem doslova doklopýtala a zde mu vypověděla poslušnost. S takovým problémem si musel v pozdějších dobách poradit i Kolumbus, Napoleon, Hitler a mnoho dalších. Jenže Alexandr pochopil, že jeho vojáci jsou už na konci svých sil. I když se na nějaký čas zavřel do stanu, trucoval a jakýmsi tichým terorem chtěl vojáky přesvědčit, že to teď přece nesmějí vzdát, bylo pozdě. Králem světa prostě nebude (a zase to poznali a poznají v dějinách i další „supermani“).

Jakmile se Alexandr se svým zdecimovaným vojskem vrátil zpět, už začal dávat dohromady novou armádu. Tihle životní bojovníci se prostě svého ideálu jen tak nevzdávají. Jenže ono už je doopravdy pozdě. Při jedné z bohatýrských pitek dostává Alexandr prudkou horečku, náhle nedokáže ani vsát a později už ani nemluví. Jeho věrní bojovníci cítí, že se blíží konec jejich velitele, ale i konec další etapy dějin. Obcházejí jeho lůžko v naprostém mlčení, Alexandros se s nimi loučí neznatelným pohybem hlavy a pak už jen věčným klesnutím víček při západu slunce. Taková byla jedna z nejdůležitějších událostí, která otřásla světem, roku 323 př. n. l., roku 114. olympiády.